

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 28. februar 2019

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af straffeloven

(Ulovlig påvirkningsvirksomhed)

[af justitsministeren (Søren Pape Poulsen)]

1. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, LA, RV og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (DF, EL, ALT, SF og IA) vil ved 3. behandling stemme hverken for eller imod lovforslaget.

Nunatta Qitornai, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssagens afgivelse ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

2. Politiske bemærkninger

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget vil gerne slå fast, at man som loyal dansk statsborger under ingen omstændigheder må samarbejde med andre efterretningstjenester end danske. DF er således ikke uenig i intentionen med regeringens lovforslag, hvorefter det søges klargjort, at det er strafbart at hjælpe eller sætte en fremmed efterretningstjeneste i stand til at virke inden for den danske stats område ved at samarbejde om at bedrive påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almen meningsdannelse ved f.eks. folketingsvalg i Danmark. DF ser dog en potentiel fare for, at ytringsfriheden begrænses, og mener principielt, at sandhedsværdien af ytringer må stå sin prøve i en fri, åben og kritisk debat. DF er også bekymret for, at lovforslaget kan føre til overvågning af deltagerne i debatten. DF kan derfor ikke bakke op om lovforslaget og vil på den baggrund hverken stemme for eller imod lovforslaget.

DF bemærker, at regeringen i besvarelser på udvalgets spørgsmål til lovforslaget slår fast, at lovforslaget ikke vil virke begrænsende for ytringsfriheden, og at anklagemyndigheden alene i meget begrænset omfang vil forsøge at rej-

se tiltale, ligesom straffelovens nuværende § 108 kun ved enkelte lejligheder er blevet brugt igennem de seneste årtier. DF er dog fortsat bekymret for, om ændringen af straffelovens § 108 vil medvirke til en højere grad af selvrensning blandt meningsdannere, debattører m.fl. i følsomme debatter om Danmarks sikkerhed og internationalt samarbejde i EU og NATO, hvilket DF opfatter som skadeligt for den frie debat.

DF vil under ingen omstændigheder lægge stemme til at begrænse ytringsfriheden og lægger derfor vægt på, at regeringen gentagne gange har afvist, at lovforslaget skulle begrænse denne grundlæggende frihedsrettighed.

Efter DF's opfattelse er der altså den risiko ved lovforslaget, at det kan være med til at begrænse den levende offentlige debat, hvor frie, kritiske borgere tager stilling og vurderer udsagns sandhedsværdi. Dette folkelige værn – med fri debat i hovedsædet – var afgørende for, at danskerne i tidligere tider i høj grad tog afstand fra totalitære ideologier og trusler mod den danske stat. Overordnet set går DF ud fra – baseret på, hvad ministeren har stillet i udsigt under 1. behandling af lovforslaget og under udvalgsbehandlingen i Retsudvalget – at § 108 i straffeloven i fremtiden generelt ikke vil finde oftere anvendelse end i dag, at lovforslaget ikke vil være begrænsende for ytringsfriheden eller give anledning til overvågning, og at lovforslaget alene er et forsøg på at sende signaler om, at offentlige valg i Danmark ikke må kunne manipuleres af udenlandske efterretningstjenester.

DF går derfor også ud fra, at området følges meget tæt, og at ministeren vil reagere, hvis loven ser ud til at få betydning for graden af selvrensning og dermed ser ud til at medføre en mindre kritisk debat.

Enhedslisten og Alternativet

Enhedslisten og Alternativets medlemmer af udvalget mener, at Danmark skal være et land, hvor holdninger ikke kriminaliseres, og hvor der er plads til en fri debat.

EL og ALT mener, at der er en reel fare for, at danske valg kan blive forsøgt påvirket af andre landes interesser, og det skal aldrig tillades.

Nærværende lovforslag er dog ikke løsningen, fordi det stadig er uklart, hvad påvirkningsvirksomhed præcis dækker over, og hvornår der er tale om et samarbejde for et andet lands interesser. EL's og ALT's bekymring er, at dette i den sidste ende vil gå ud over muligheden for og modet til at ytre sig frit og demokratisk. Derfor er EL og ALT enige i lovforslagets hensigt, men ikke enige i den vidtgående og upræcise lovtekst, der ellers netop havde til hensigt at præcisere loven.

Radikale Venstre

Radikale Venstres medlemmer af udvalget mener, at Danmark skal være et land, hvor holdninger ikke kriminaliseres, og hvor der er plads til en fri debat. RV ser en reel fare for, at danske valg kan blive forsøgt påvirket af andre landes interesser og mener, det er vigtigt, at vi har musklerne til at stoppe det. Derfor støtter RV lovforslaget. Det er en forudsætning for RV, at lovforslaget alene kriminaliserer samarbejdet med udenlandske efterretningstjenester og ikke ændrer ved, at enhver borger fortsat kan skrive lige præcis det, man har lyst til på eksempelvis sociale medier. RV har lyttet til kritikere af lovforslaget, som påpeger, at det er uklart, hvad påvirkningsvirksomhed præcis dækker over, og hvornår der er tale om et samarbejde, men vi har svært ved at se, hvordan man kan afgrænse lovforslaget yderligere, efter at det er blevet udtrykkeligt præciseret. Det virker, som om at eneste alternativ er at afvise lovforslaget og bevare status quo, hvilket ikke løser problemet. RV har derfor valgt at støtte lovforslaget og holde den til enhver tid siddende regering op på, at loven bliver brugt efter hensigten og ikke åbner for misbrug.

3. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 14. november 2018 og var til 1. behandling den 27. november 2018. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Peter Skaarup (DF) fmd. Peter Kofod (DF) Susanne Eilersen (DF) Hans Kristian Skibby (DF) Dennis Flydtkjær (DF)

Lise Bech (DF) Preben Bang Henriksen (V) Jan E. Jørgensen (V) Britt Bager (V) Mads Fuglede (V) Marcus Knuth (V)

Michael Aastrup Jensen (V) Henrik Dahl (LA) Christina Egelund (LA) Naser Khader (KF) Simon Kollerup (S)

Lars Aslan Rasmussen (S) Mette Reissmann (S) Mogens Jensen (S) nfmd. Trine Bramsen (S) Rasmus Prehn (S)

Morten Bødskov (S) Rosa Lund (EL) Søren Søndergaard (EL) René Gade (ALT) Sofie Carsten Nielsen (RV) Lotte Rod (RV)

Karsten Hønge (SF) Aaja Chemnitz Larsen (IA)

Nunatta Qitornai, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 7 møder.

Høringssvar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og justitsministeren sendte den 13. september 2018 dette udkast til udvalget, jf. REU alm. del – bilag 423, folketingsåret 2017-18. Den 14. november 2018 sendte justitsministeren høringssvarene og et høringsnotat til udvalget. Den 9. januar 2019 sendte justitsministeren supplerende høringssvar til udvalget.

Teknisk gennemgang

Justitsministeren og medarbejdere fra Justitsministeriet foretog den 10. januar 2019 en teknisk gennemgang af lovforslaget for udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 8 bilag på lovforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse om lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 41 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1

Enhedslisten (EL)	14	Nunatta Qitornai (NQ)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Tjóðveldi (T)	1
Alternativet (ALT)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	8		